

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)
SSN Joanna Lemańska
SSN Aleksander Stępkowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M.O.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn.
I ACa 2106/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 18 listopada 2025 r.,

- 1. stwierdza, że przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. I ACa 2106/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie w sprawie o sygn. I ACa 2106/23 posiedzenia w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt postępowania;**
- 3. przyznaje skarżącemu M.O. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwóch tysięcy) złotych za okres od 12 marca 2021 r. do 18 listopada 2025 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego M.O. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz**

z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;

6. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego M.O. kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski]]

UZASADNIENIE

Pismem, które wpłynęło do Sądu Najwyższego 15 października 2025 r. M.O. (dalej: „skarżący”, „powód”) wniósł do Sądu Najwyższego – za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu – skargę na przewlekłość w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. I ACa 2106/23.

Skarżący, zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie I ACa 2106/23 przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu z powództwa skarżącego;
2. wydanie zalecenia Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu w przedmiocie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, na rzecz skarżącego kwoty 3000,00 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym 11 sierpnia 2023 r., 7 grudnia 2023 r. pełnomocnikowi powoda został doręczony odpis apelacji pozwanego, a 13 grudnia 2023 r. pozwany przedstawił odpowiedź na apelację. W uzasadnieniu skargi wskazano również, że Sąd Apelacyjny nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej i nie udzielił żadnej informacji o jej planowanym terminie, mimo monitów powoda.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w odpowiedzi na skargę wniośł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie,

że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Z analizy akt sprawy wynika, że wpłynęły one do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 11 sierpnia 2023 r. W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nie zaprzeczył okolicznościom podanym przez skarżącego w skardze na przewlekłość postępowania. Dnia 14 sierpnia 2023 r. wylosowany został sędzia sprawozdawca. W dniu 7 grudnia 2023 r. pełnomocnikowi powoda doręczono odpis apelacji, a 18 grudnia 2023 r. wpłynęła odpowiedź na tę apelację. Sąd Apelacyjny pismem z 14 stycznia 2025 r. poinformował pełnomocnika powoda o wysokim wpływie spraw i wakatach sędziowskich, powodujących opóźnienia w procedowaniu spraw, nie informując jednak o planowanym terminie rozprawy. Termin rozprawy nie został wyznaczony.

Powyższa sekwencja zdarzeń – przy jednoczesnym uwzględnieniu objętości akt sprawy sądu pierwszej instancji, które w momencie przekazania do Sądu Apelacyjnego liczyły niepełne 2 tomy – przemawia za uznaniem, że sporne

postępowanie apelacyjne o sygn. I ACa 2106/23 toczyło się dłużej, niż to było konieczne dla prawidłowego wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tego względu, Sąd Najwyższy stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, stwierdza, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. I ACa 2106/23 doszło do przewlekłości postępowania.

Uwzględniając skargę, zgodnie z art. 12 ust. 4 i ust. 5 pkt 1 ustawy o skardze na przewlekłość, Sąd Najwyższy przyznał na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w kwocie 2000 zł.

Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej, jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie suma pieniężna nie może być niższa niż 2000 zł. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w marcu 2021 r. (wniesienie pozwu do Sądu Okręgowego w Poznaniu), na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu należy zasądzić kwotę 2000 zł.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącemu żądanej przez niego kwoty 3000 zł.

Sąd Najwyższy dostrzega jednocześnie narastanie systemowego problemu, przekładającego się w oczywisty sposób na znaczne wydłużenie czasu rozpoznawania spraw w sądach powszechnych, polegającego na zaniechaniu przez Ministra Sprawiedliwości ogłaszania nowych obwieszczeń o wolnych stanowiskach sędziowskich, a tym samym na zablokowaniu procesu rekrutacji sędziów w sądach powszechnych. W połączeniu z nieuniknionym przechodzeniem sędziów w stan spoczynku – skutkuje to dynamicznym wzrostem liczby wakatów w polskich sądach i nadmiernym obciążeniem sędziów pozostających w służbie, a tym samym narastaniem systemowych dysfunkcji wymiaru sprawiedliwości

wyrażających się w przewlekłości toczących się postępowań. Zaniechania ze strony Ministra Sprawiedliwości podejmowania działań mających na celu zapewnieniu właściwej obsady sędziowskiej stanowią istotne źródło nadmiernej długości postępowań sądowych w Polsce, wprost i bezpośrednio wpływając na pogłębienie problemu systemowej przewlekłości postępowań.

Z akt sprawy I ACa 2106/23 Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nie wynika, aby w chwili wniesienia skargi na przewlekłość postępowania został wyznaczony termin posiedzenia w sprawie. Dlatego Sąd Najwyższy, w pkt 2 sentencji postanowienia, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu rozprawy w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt postępowania.

O zwrocie uiszczonej przez skarżącego opłaty w kwocie 200 zł Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość. O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935 ze zm.) zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski

[K.O.]

[a.ł]